

**Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor
Partes Distributæ Pars ...**

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. VII. De Decimis, Primitiis & Oblationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

Quest. VI. In quibus Casibus locum habeat Immunitas &c. 517

mittantur ibi ex proposito, sive non, sed solum ex subita rixa: nam textus loquitur indistincte.

51. Occisores proditorii, & qui censantur tales.
Quarto immunitate carent occisores proximum proditorii; id est, per industriam infidiosam, dum vel amicitiam simulant, vel dolose ad occidendum accedunt, vel dum alter nil minus cogitat. Excipit Bonacina sup. n. 14. & alii occidentem inimicum, etiam a tergo, vel dormientem, vel etiam per fenestram sclopeto illum petat, eod quod talis in rigore non dicatur proditor. Equidem actus seu modus est proditorius ac infidiosus & comprehensus c. 1. De homicidio, quod per Bullam Gregorianam explicatur. Quare vereor, ne praxis praefata exceptioni adferetur.

52. Rei assassini, & qui sint tales.
Quinto assassini seu rei assassinati. Cuius rei sunt non solum ipsi assassini, id est, qui pecunia aut alio pretio accepto vel promisso conducti homines incautos, seu nihil tale ab eis expectantes, praevio mandato occidunt: verum etiam cooperatores & mandantes seu conductores; adeoque hi omnes immunitate non gaudent.

53. Haereticis.
Sexto haereticis rei, quales sunt non solum ipsi pertinaciter errantes, sed etiam auxiliium & refugium praebentes. In locis tamen ubi haeretici impune degunt, nec ob haereticum puniuntur, videntur gaudere, sicut ceteri immunitate in criminibus non exceptis, juxta Diana p. 1. r. 1. resol. 29.

54. Et laesam personam propriam.
Septimo rei laesae majestatis in personam ipsiusmet principis, subintellige principii.

55. Praeter alia crimina non sunt alia immunitate privantia.
Haec sola crimina post Bullam Gregorianam (quae est septima in Bullario Romano inter Constitutiones Gregorii XIV. & refertur a Rodriguez tom. 2. q. 50. art. 3.) sunt excepta: idque cum derogatione juris & consuetudinis, ut docet Diana sup. resol. 1. & plurimi alii. Unde audiendi non sunt, qui apud Castro Palao punct. 10. num. 3. ex identitate vel majoritate rationis, illam exceptionem ad alios casus non expressos censent extendendam. Quare raptores virginum, adulteri, sodomitae, incendiarii &c. immunitate gaudent, nisi ratione delictorum in Bulla Gregoriana exceptorum, ea priventur.

56. Modus extrahendi reum a loco sacro in crimine excepto.
Notandum tamen confugientem ad locum sacrum in criminibus exceptis, non posse mox eo ipso extrahi per laicam potestatem, sed juxta Bullam Gregoriam requiri expressam facultatem Episcopi vel Officialis, & ut intersit persona Ecclesiastica habens facultatem ab Episcopo aut Officiali. Quae dum sunt, obligantur superiores, etiam exempti, tradere seu consignare, sive curare tradi seu consignari reum in manus potentium, idque abque ulla irregularitatis nota, ut expresse decernitur in Bulla citata. In qua praeterea ordinatur, ut post extractionem rei ex loco sacro, priusquam tradatur laicae potestati, detineatur in car-

cere nomine Episcopi, donec ab ipso, vel ejus deputato, cognitum fuerit, an gaudeat immunitate, nec ne: ad quod tamen sufficit cognitio per summariam informationem. Vide Bonacina sup. q. 7. & alios, signanter Zygaum Tr. de Immunit. Eccles.

QUAESTIO VII.

De Decimis, Primitiis & Oblationibus.

DECIMAE sic sunt dictae, quasi decima pars seu portio, quae detrahitur ex ijs rebus, quae nobis divino munere obveniunt, nobisque quodammodo frugiferae sunt. Has nullo jure Sacerdotibus esse debitas, sed puras eleemosynas, contendit Joannes Vicleff in Concilio Constantiensi sess. 8. merito damnatus. Per decimas namque praestatur subsidium ministrantibus spiritualibus, utique eis debitum, juxta lumen rationis naturalis, ipsamque scripturam ad Corint. 9. Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est, si nos carnalia vestra metamus? & Matth. 10. dignus est operarius cibo suo.

Quare decimae, in quantum sunt sustentatio ministrorum Ecclesiae, seu secundum substantiam (ut loquuntur) debita sunt jure naturali: secundum quotam autem seu taxam decimae partis, sunt juris Ecclesiastici juxta Theologos communiter contra Canonistas. Ex nullo enim capite, quantum ad hoc, jus divinum satis constat. Immo si subesser, non posset consuetudine abrogari, prout tamen tolli vel mutari potest ista quota, & de facto quoad plurimos fructus sublata est multis in locis. Eatenus itaque sunt solum juris divini late loquendo, sive quatenus sunt Deo dedicatae; sive exemplariter & imitative, quatenus in veteri testamento fuerunt pro Levitis determinatae decimae, & ad illius imitationem sunt determinatae ab Ecclesia pro suis ministris.

Cum autem jus primarium decimarum fundetur in titulo spirituali, scilicet ministerio Ecclesiastico, nequit convenire laicis, juxta D. Thomam & Doctores communiter apud Lessium de decimis c. 39. dubi. 4. n. 19. adcoq, nec potest ab eis praescribi. Jure tamen primario paenes Ecclesiam remanente, potest quandoque laicis competere jus secundarium, sive ex praescriptione quadraginta annorum cum titulo, aut temporis immemorabilis sine titulo juxta Lessium sup. sive ex elocatione, venditione aut donatione. Quomodo etiam Pontifices solent interdum dare laicis decimas in feudum, etiam perpetuum, ob merita Ecclesiae exhibita aut exhibenda. Idemque poterant Episcopi ante Concilium Lateranense sub Alexandro III. in quo facultas haec est

55. Decima unice sic dicta. Non sunt purae eleemosynae.

Sed merces labori Sacerdotum debita.

56. Idque ex jure natura quoad substantiam: scilicet quoad taxam.

Secundum quoniam pro parte sunt juris Ecclesiastici imitative, divini.

57. Jus primarium decimarum, ut pote spirituale, laicis competere nequit.

Secus est de secundario.

Quod subinde a Pontificibus in feudum etiam perpetuum transferuntur in laicos.

est illis adempta. Quia tamen jus feudale ab Episcopis antea acceperant, poterant retinere.

Similiter possunt illud in alium laicum transferre de consensu Episcopi, sicut Episcopus potest feudum semel legitime constitutum conferre alteri, si ad Ecclesiam redierit per mortem vassalli c. *fin de rebus Ecclesie non alienandis*, & c. *ex parte tua de feudis*. Similiter possunt illud conferre loco pio, de consensu Episcopi, ad cuius Ecclesiam decimæ pertinebant c. *Cum Apostolica, de his, que sunt à Pralatis*.

Qui illud in alium laicum de consensu Episcopi transferre possunt. Aut in locum pium.

58. *Decimæ aliæ sunt prædiales, quæ ex agris, molendinis, ædiu & locatione, & similibus proveniunt: aliæ personales, quæ ex arte, negotiatione &c. aliæ mixtæ, quæ partim ex prædijs, partim ex industria, ut fructus animalium v.g. fetus, lana &c.*

Personales consuetudo abrogavit.

Decimæ aliæ sunt prædiales, quæ ex agris, molendinis, ædiu & locatione, & similibus proveniunt: aliæ personales, quæ ex arte, negotiatione &c. aliæ mixtæ, quæ partim ex prædijs, partim ex industria, ut fructus animalium v.g. fetus, lana &c. Quamvis autem spectato jure scripto decimæ sint solvendæ ex omni re & opere frugifera; adeoque non solæ prædiales, sed etiam personales & mixtæ: tamen universali quasi consuetudine personales sunt abrogatæ, ut testatur *Castro Palao de decimis punct. 6. n. 10.* De quarum proinde debito & solvendæ modo non est inquirendum, sed tantum de prædialibus & quibusdam mixtis, quas consuetudo (quæ in his partibus valde varia est, sic ut ubique suus sit usus retinendus) solvendæ docet, agendum restat, à quo, quibus & quomodo debeantur.

59. *Ad prædiales tenentur omnes, qui habent prædium ali- cui Ecclesie titulo non spirituali subjectum.*

Tenentur itaque ad decimas omnes illi, qui prædia alicui Ecclesie, titulo non spirituali, subjecta habent, sive sint clerici, sive laici, sive fideles, sive infideles, etiam pagani, sive sint privati, sive integræ communitates, & pia loca, nisi aliquo privilegio, præscriptione, compositione vel transpositione sint exempta. Ratio est: quia solutio decimarum est onus, rei non personæ annexum; adeoque ad quemcumque domicilium prædium devolvatur, cum eo devolvitur & onus solvendæ decimas. Cui autem Ecclesie solutio illa faciendâ sit, ex consuetudine petendum est, quæ hac in re maxime attendi debet.

60. *In principio nascentis Ecclesie debebantur decimæ canoni clerico.*

Quod ad eos attinet quibus decimæ sunt solvendæ, notandum est, in principio nascentis Ecclesie, decimas fuisse communi clericorum cætui persolvendas, quas tunc Episcopus unicuique pro sua qualitate, labore & indigentia largiebatur: successu ve-

rò temporis & crescente decimarum cumulo, pluribus clericis sunt applicatæ: & alijs quidem titulo beneficii; alijs titulo obsequii vel curæ animarum; alijs ex gratia & privilegio. Et quidem animarum curam habentibus, etiam exclusâ Ecclesie constitutione, ex iustitia debentur decimæ, tamquam merces pro labore: secus est de alijs. Summo autem Pontifici, tamquam universali Ecclesie Pastori & rectori, decimæ exigenti, eæ solvendæ sunt ab omnibus, tum secularibus, tum clericis, etiam Episcopis: nec ad unam decimam est restringendus, sed plures pro ipsi gravitate exigere potest. Decimæ novales de jure cedunt Parocho juxta *Zyzeum Tit. de Decimis r. 12.* apud quem plura de his vide. Novales autem sunt, quæ debentur ex agro noviter ad culturam redacto, de quo non extat memoria, quòd aliquando cultus fuerit, & qui ante culturam nullum, vel modicum fructum, supple decimabilem, adferebat.

Novales sunt decimæ, quæ debentur de agro noviter ad culturam redacto.

Novales sunt decimæ, quæ debentur de agro noviter ad culturam redacto.

Novales sunt decimæ, quæ debentur de agro noviter ad culturam redacto.

Sunt autem decimæ prædiales solvendæ integrè c. *Commisum* & c. *Tua nobis, de decimis* & quidem ante deductionem expensarum, quæ fieri solent in colendis prædijs, item censuum, tributorum &c. ut patet ex usu, & c. *Quam non sit, de decimis sum. c. 1.* aded ut defraudantes decimas peccent contra iustitiam, veluti fraudantes Ecclesiam jure acquisito, & contra religionem, quatenus sunt debite titulo spirituali & causâ Dei, ob quod defraudatio illarum à Canonibus vocatur sacrilegium.

Novales sunt decimæ, quæ debentur de agro noviter ad culturam redacto.

Primitiæ (quæ significant primos fructus aut fructus Deo oblatos) non sunt jure naturæ præceptæ, etsi sint rationi conformes, cujus instinctu fuerunt quocumque nonnullis Gentibus usitatæ. Jus autem positivum est consuetudine abrogatum.

Primitiæ sunt decimæ, quæ debentur de agro noviter ad culturam redacto.

Oblationes (quæ significant quælibet Deo oblata, v.g. pecunias, cereos &c.) similiter non obligant, seculo pacto aut voto. Excipe, nisi sint necessariæ ad sustentationem ministrorum Ecclesie: tunc enim obligant juxta quotam à Prælati determinationem, vel consuetudine aut conventionem introductam. Quæ consuetudo etiam locum habet in benedictionibus nuptiarum, funeribus, Sacramentorum administratione & similibus. Quibus autem cedant oblationes factæ in Ecclesijs aut capellis, vide *Suarez. c. 7.*

Oblationes sunt decimæ, quæ debentur de agro noviter ad culturam redacto.